

Prekenverkstedet

Den Norske
Israelsmisjon

<https://www.israelsmisjonen.no/pv>

Såmannsøndag – 16. februar 2025

Søndagens tekster: 5 Mos 6,1–9 / 2 Tim 1,1–5; 3,14–17 / Matt 13,24–30

Ugresset i hveten

Lignelser som effektfulle kommunikasjonsverktøy

Lignelser er en viktig del av Jesu undervisning i de synoptiske evangeliene. Teksten vi har foran oss, er den andre av i alt syv lignelser i Matteus 13, der «Himmelrike» forklares ved hjelp av jordbruk, såing og vekst i naturen. Jesu lignelser er effektive kommunikasjons-verktøy som taler til tilhørere og lesere, selv om budskapet ofte ikke er umiddelbart tilgjengelig. På disiplenes spørsmål om hvorfor han taler i lignelser, sier Jesus: «Dere er det gitt å kjenne himmelrikets hemmeligheter, men dem er det ikke gitt» (Matt 13,11).

Lignelsen om ugresset i hveten

I lignelsen om ugresset i hveten gir Jesus en allegorisk forklaring til disiplene. Han viser hvordan de ulike elementene i fortellingen har en bestemt betydning. Av de rundt 50 lignelsene Jesus forteller, er det bare noen få ganger han selv forklarer betydningen. Dette gir oss innsikt i hvordan Jesus bruker lignelser, og hvordan vi kan tolke dem.

Tematikken i denne lignelsen introduseres med ordene: «*Himmelrike kan lignedes med ...*». Problemstillingen som reises, handler om det vi ofte kaller «det ondes problem»: Om Himmelriket er kommet nær og Gud er allmektig, hvorfor er det da fortsatt så mye vondt i verden? Lignelsen beskriver realistisk en verden der godt og ondt er sammenvevd.

To såmenn

Historien begynner, som i lignelsen om såmannen (Matt 13,3-8), med en mann som sår godt korn i åkeren sin. Denne gangen introduseres imidlertid et nytt problem: En fiende sår ugress blant hveten. Det er altså snakk om to ulike såmenn som sår henholdsvis hvete og ugress.

Når ugresset begynner å spire, spør slavene: «*Skal vi luke det bort?*» Overraskende, i alle fall for norske hageeiere, sier såmannen nei. Forklaringen er at det er vanskelig å skille ugresset fra hveten, og forsøk på å luke kan skade begge deler. Derfor skal både ugress og hvete vokse sammen til høsten, da ugresset skal brennes og hveten samles i låven.

Hvilket ugress er det snakk om?

Den greske teksten artsbestemmer ugresset som «zizania» (ζιζάνια), sannsynligvis risgras. Dette ugresset ligner hvete i tidlige stadier, noe som gjør det vanskelig å skille mellom dem. Forskjellen blir tydelig først når plantene modnes: Hveteørene bøyer seg, mens risgrasørene forblir oppreiste. Denne botaniske detaljen styrker lignelsens poeng: Mennesker kan ikke alltid skille mellom godt og ondt.

Hva er åkeren i denne lignelsen?

Jesus forklarer at «åkeren er verden» (Matt 13,38). Dette er verdt å merke seg, fordi gjennom tolkningshistorien har lignelsen ofte blitt tolket som en metafor for kirken, der trofaste og frafalne sameksisterer frem mot dommen. Augustin brukte for eksempel teksten på denne måten.

Jesus sier at det er Menneskesønnen, altså han selv, som sår det gode korn. Kornet er «rikets barn», ikke «ordet om riket» som i den første lignelsen i Matteus 13. Likevel er det en tydelig sammenheng: Rikets barn er frukten av ordet.

Advarsel mot «luking»

Lignelsen advarer Jesu etterfølgere mot å «luke ut» det de oppfatter som ugress. Historien har vist hvordan forsøk på å rense menigheter eller dømme andre har skadet fellesskapet og svekket kirkens misjon. Jesus minner oss om at det ikke er disiplenes oppgave å dømme; det er en oppgave som englene skal utføre på Guds vegne. Vi kan trygt overlate dommen til Gud.

Dommen og håpet

Lignelsen peker mot den kommende dom, et tema mange finner det krevende å forkynne om. Dommen er imidlertid Guds rettferdige og endelige oppgjør med ondskapen. Død, djevleskap og urett skal ikke ha siste ordet. Lignelsen minner oss om at livets mening ikke kan forstås uten å se frem mot enden, der Guds rike triumferer og alle tårer blir tørket bort.

Oppsummerende

Denne lignelsen utfordrer oss til å la Gud være den som dømmer, mens vi fokuserer på å forkynne evangeliet og vise nåde. Den realistiske beskrivelsen av verden som et sted der godt og ondt er sammenvevd, gir oss både en forståelse av dagens realiteter og et håp om fremtidig rettferdighet i Guds rike.

Jarle Råmunddal

Generalsekretær, Den Norske Israelsmisjonen

jarle@israelsmisjonen.no